



SOCIALE VERANDERING
en
NIEUWE RELIGIEUZE
BEWEGINGEN

BRYAN R. WILSON, PH.D.
EMERITUS FELLOW

UNIVERSITEIT VAN OXFORD
ENGELAND

2 AUGUSTUS 1995



SOCIALE VERANDERING

en

NIEUWE RELIGIEUZE
BEWEGINGEN

SOCIALE VERANDERING EN
NIEUWE RELIGIEUZE BEWEGINGEN

INHOUD

I. De Traditie van Religieuze Intolerantie	1
II. De Ervaring van “Nieuwe” Bewegingen	2
III. Moderne Nieuwe Religieuze Bewegingen	3
IV. De Invloed van Pathologische Gevallen	4
V. Inconsequente Aanklachten	5
VI. Bezwaren tegen Scientology	5
VII. Sociale Verandering en Religieuze Reacties	7
Over de Auteur	9

SOCIALE VERANDERING

en

NIEUWE RELIGIEUZE BEWEGINGEN

BRYAN WILSON, PH.D.
EMERITUS FELLOW
UNIVERSITEIT VAN OXFORD
ENGELAND

2 AUGUSTUS 1995

I. DE TRADITIE VAN RELIGIEUZE INTOLERANTIE

Vanaf het vroege christendom heeft de westerse maatschappij een sterke en bewuste traditie van religieuze intolerantie. Je verbond je alleen aan het christendom. Het verklaarde zich als het enige ware geloof en vond zich geschikt om universeel door alle mensen aangehangen te worden. Het was een voluntaristisch geloof en met het doel de gehele mensheid te bekeren, hield het zich daar vanaf het begin zeer intensief mee bezig. Dit unieke samenstel van kenmerken onderscheidde het vroege christendom van andere religieuze bewegingen uit die tijd; van het jodendom, dat een etnische basis had, en van de toen voorkomende mysterie- en keizerculten die tolerant, of tenminste onverschillig, ten opzichte van andere religies waren. Het middeleeuwse christendom zette zijn bekeerdrift van



heidense religies, waarvan de aanhangers bekeerd moesten worden, voort maar ontwikkelde een nog strenger beleid van onderdrukking van alle grillige of ketterse uitingen van het christelijke geloof. Op ketterij stond de doodstraf – een beleid, dat theologisch gerechtvaardigd werd door Thomas van Aquino (1225–74) en meedogenloos werd ingevoerd door de Inquisitie (ingesteld in 1232 en uiteindelijk pas in 1820 in Spanje opgeheven). De reformatie bracht enige, hoewel geleidelijke, vermindering van de grovere vormen van religieuze intolerantie, maar de vijandigheid ten opzichte van “afwijkende” uitingen van het christendom bleven bestaan, zelfs in de meest liberale en vooruitstrevende protestantse landen.

II. DE ERVARING VAN “NIEUWE” BEWEGINGEN

Toen na de reformatie afwijkende vormen van het christelijk geloof een groep vaste volgelingen verwierven en als nieuwe religieuze bewegingen opkwamen, kregen ze bijna altijd met extreme intolerantie te maken. De hutterieten die oorspronkelijk uit Tirol kwamen, werden herhaaldelijk over de kling gejaagd en door heel centraal Europa gedwongen van de ene naar de andere nederzetting te vluchten. Eind 17e eeuw kregen de quakers in Engeland met voortdurende kwellingen te maken en werden velen van hen vanwege hun geloofsovertuiging in de gevangenis gezet. De vroege methodisten uit de 18e eeuw werden veelvuldig vervolgd en enkele van hun gebedshuizen werden in brand gestoken. Lokale wetsdienaren en magistraten waren vaak betrokken bij dergelijke vervolgingen, ze stimuleerden de menigte en beschouwden deze religieuzen, die zich aan de wet hielden, als daders in plaats van als slachtoffers. In het laat 19e-eeuwse Engeland leden de vroege aanhangers van het Leger des Heils onder dezelfde vijandigheid. In het tijdsbestek van slechts één jaar werden meer dan 600 van zijn “soldaten” aangevallen door “roughs”, waarvan de Leger des Heilssoldaten geloofden dat ze werden aangemoedigd door de invloedrijke bierbrouwindustrie. Aan de andere kant werd in de loop van enkele jaren eenzelfde aantal medewerkers van het Leger des Heils gevangen gezet vanwege zulke dubieuze en misschien wel verzonnen aanklachten als het versperren van de hoofdweg. In Zwitserland werden ze aan het einde van de 19e eeuw veroordeeld voor bedrog en financiële exploitatie, aanklachten gelijk aan die tegen mormoonse missionarissen in Scandinavië eerder die eeuw.

Begin 20e eeuw werd de tegenstand tegen sommige religies in andere vormen geuit: christian science werd vreselijk beschuldigd vanwege haar claims op spirituele genezing en haar ontkenning van de realiteit van materie, maar de veroordeling was vooral in woorden, van de satire van Mark Twain tot de ernstige aanval van de gerenommeerde historicus, H.A.L. Fisher, onder een ware stortvloed van vijandige opmerkingen van priesters, artsen en, wat luchthartiger, een genre smaadschriften, cartoons en satirische romans. Voor de oppositie

tegen de jehova's getuigen, die in de eerste helft van de 20e eeuw nog als een nieuwe beweging werden gezien, werden vaak fysieke middelen gebruikt. Tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden ze in de Verenigde Staten met groeps geweld te maken en sommigen van hen werden met pek en veren besmeurd. Ze werden vervolgd omdat ze weigerden naar de vlag te salueren en het nationale volkslied te zingen, niet alleen in de Verenigde Staten maar ook in landen als Malawi. En zelfs de laatste decennia nog leidden hun gewetensbezwaren tegen militaire dienst tot rechtsvervolging in Frankrijk, Spanje en Griekenland. In Quebec werd deze sekte die zich aan de wet hield, in de jaren 40 en 50 van de 20e eeuw meedogenloos vervolgd door regeringsfunctionarissen vanwege een groot scala aan veronderstelde overtredingen van de wet. Hier zijn heel veel voorbeelden van – ze dienen om het voortdurend plaatsvinden van religieuze intolerantie en de steeds terugkerende tegenstand tegen nieuwe opkomende religieuze organisaties en nieuwe begrippen van religieuze praktijken te illustreren.

Al deze voorvallen hebben gemeen dat de sekten die er de dupe van werden, allemaal ooit relatief nieuwe religieuze minderheden waren. Omdat ze durfden af te wijken van een of ander voorschrift van de gevestigde religie of ervoor kozen er hun eigen begrippen van goddelijkheid, verlossing en verering op na te houden, of omdat ze de toen gangbare normen van de seculiere maatschappij betwistten, werden ze gewantrouwd en beschouwd als sociale onruststokers.

III. MODERNE NIEUWE RELIGIEUZE BEWEGINGEN

Met het verstrijken der tijd lijken de ooit nieuwe religieuze bewegingen sociaal meer geaccepteerd te worden. De sekten en bewegingen die een eeuw of langer geleden nieuw waren – de zevendedags adventisten, de mormonen, de jehova's getuigen, en andere, werden vertrouwder en min of meer getolereerd. Terwijl ze nog steeds vaak slachtoffer van sociale vernedering waren, werden ze steeds meer toegestaan op hun eigen manier te functioneren. Discriminatie en tegenstand blijven echter bestaan en worden, net als voorheen, gericht op nieuw opkomende religieuze organisaties. De laatste vijf decennia is het aantal nieuwe religies in de westerse maatschappij drastisch gestegen. Sommige zijn afgeleid van varianten van de belangrijkste oriëntaalse geloven; andere zijn opgekomen vanuit kerkelijke herwaarderingen van elementen in verschillende religieuze tradities. Andere werden gebaseerd op inheemse volksreligie of beweren een moderne herformulering van het oude heidendom te zijn. Weer andere komen op als spirituele reacties op de vooruitgang in de natuurwetenschappen, communicatietechnologie en verschillende vormen van mentale therapie. Vele proberen het menselijk potentieel te laten werken en vrij te laten komen en een spirituele dimensie te cultiveren voor de toenemende seculiere ervaring van de mens in de moderne maatschappij. Geleerden op dit gebied benadrukken unaniem de diversiteit van deze nieuwe bewegingen,

waarvan de meeste alleen gemeen hebben dat ze in dezelfde tijdsperiode opkwamen. In de media en in de uitingen over dit onderwerp door publieke figuren bestaat echter een duidelijke tendens om alle nieuwe religieuze bewegingen op één hoop te gooien, alsof ze aan één bepaald stereotype voldoen. Het moet duidelijk zijn dat deze instelling op zich haaks staat op de eerlijke behandeling van nieuwe religies. Wanneer één beweging – terecht of onterecht – openlijk beschuldigd wordt van handelingen of houdingen die strijdig zijn met het algemeen welzijn, dan wordt die aanklacht gemakkelijk overgebracht naar al dergelijke bewegingen, over wier standpunten en handelingen het algemene publiek niet zo goed geïnformeerd is. Aangezien deze bewegingen niet goed bekend zijn, stapelen er rond hun reputaties gemakkelijk steeds meer onbegrip, geruchten, mythes en laster op. Gezien de wijze waarop de media zelf te werk gaan, neigt een eenmaal gedane bewering herhaald te worden omdat journalisten zich vaak verlaten op eerdere, al dan niet geverifieerde, mediaraapporten en dan een vertrouwde verhaallijn herhalen en zo produceren wat sociologen “*negative summary events (slecht nieuws verhalen)*” hebben genoemd.

IV. DE INVLOED VAN PATHOLOGISCHE GEVALLEN

Een klein aantal dramatische en merkwaardige incidenten heeft het ontstaan van vijandige reacties op nieuwe religies verergerd. Of de Charles Manson familie, die in Californië afschuwelijke moorden beging, of de Symbionese Liberation Army, die terroristische daden beging, in enige juiste zin religieuze bewegingen waren, is twijfelachtig; de media waren echter maar al te geneigd ze als zodanig te beschrijven. Jim Jones, de centrale figuur in de Jonestown tragedie in Guyana in 1978, was een geestelijke – echter van een gevestigde geloofsovertuiging, de Disciples of Christ, niet van een *nieuwe* religieuze beweging. De moordpartij in Waco in 1993, de Solar Temple incidenten in Canada en Zwitserland in 1994 en de dodelijke activiteiten van Aum Shinrikyo in Japan in 1995, waren ziekelijke verschijnselen die behoorden bij nieuwe religies – echter bij *bepaalde* bewegingen, niet bij nieuwe religies in het algemeen. Dergelijke voorvallen komen gelukkig maar zelden voor en moeten in perspectief worden gezien: gezien de letterlijk duizenden nieuwe religies die werkzaam zijn in de geavanceerde industriële maatschappijen (westerse landen en Japan) kunnen dit soort bizarre voorvallen als hoogst uitzonderlijk worden beschouwd. Omdat deze tragedies bij iedereen diepe sporen hebben nagelaten en omdat ze – niet altijd geheel gerechtvaardigd – zijn toegeschreven aan nieuwe religieuze organisaties, is het beeld van al dergelijke bewegingen onterecht besmeurd geraakt. Toch is het feit dat de meeste nieuwe religieuze instituten functioneren als onschuldige instanties voor morele, sociale en spirituele steun voor hun aanhangers, ver verwijderd van de percepties die zijn verspreid in de morele paniek die over nieuwe religieuze groepen is ontstaan.

V. INCONSEQUENTE AANKLACHTEN

Naast de vijandigheid die wordt opgeroepen door het enkele feit dat een religie “nieuw” is (in maatschappijen waar de overheersende algemene veronderstelling is dat religie per definitie “oud” is), is er zo’n grote verscheidenheid aan hedendaagse nieuwe religies, dat elke ervan aangevallen kan worden vanwege een voor haar bepaald kenmerk. Dergelijke aanklachten kunnen tot echte inconsequentie gaan. Terwijl sommige nieuwe religies die hun leden aanmoedigen zich met alledaagse activiteiten bezig te houden, kritiek krijgen omdat ze de belangrijkste sociale instituten en zakelijke organisaties lijken te “infiltreren”, worden andere groepen die de gemeenschapszin voorstaan, veroordeeld voor hun leefstijl in groepen en voor het weghalen van mensen uit de gewone maatschappij. Sommige worden bekritiseerd omdat ze gericht zijn op genotzucht en hun toegevend houding ten opzichte van seks en drugsgebruik; andere worden niet minder veroordeeld omdat ze jonge mensen ertoe bewegen om een zeer ascetische manier van leven te leiden. In een tijdperk waarin een groot aantal sociale krachten het uiteenvallen van de moderne gezin propageert, worden de nieuwe religies vaak uitgekozen om de aanklacht het hoofd te bieden dat ze “gezinnen uiteendrijven”. Dergelijke aanklachten worden herhaaldelijk gericht tegen nieuwe bewegingen, met misschien niet meer rechtvaardiging dan het geval was toen eeuwen geleden dezelfde aanklachten werden gericht tegen kloosterachtige bewegingen.

VI. BEZWAREN TEGEN SCIENTOLOGY

Een heleboel verschillende zorgen lijken de bezwaren tegen Scientology te hebben aangewakkerd, met inbegrip van de bezwaren die gewoonlijk naar boven komen in relatie tot nieuwe religies in het algemeen.

Ten eerste kan Scientology achterdocht opwekken omdat het beweert spirituele inzichten te ontleen aan de toepassing van rationele procedures. Degenen die vasthouden aan de traditionele religie gaan ervan uit dat religieuze waarden altijd het gebied van het rationele overstijgen en kunnen beledigd zijn door het idee dat religieuze waarheden of spirituele voordelen gerealiseerd kunnen worden met technische middelen – andere middelen dan hun eigen heilige begrippen van verering en moraliteit. Rationele procedures en systematisch leren, karakteriseren eerder wetenschap, technologie en economie dan de zoektocht naar oude religieuze waarheden of spirituele ervaring. Omdat Scientology spirituele doelen en rationele, technische (en inderdaad technologische) middelen samenvoegt, neigen degenen die vasthouden aan de gevestigde religie ertoe het te veroordelen als geen “echte” religie.

Ze beschouwen haar als vals omdat ze moderne kennis gebruikt in plaats van oude formules, de gebruikelijke religieuze begrippen, als heiligheid en ritueel, minimaliseert of er afstand van doet en een pragmatische houding aanneemt om religieuze doelen te bereiken. De mate negerend waarin religieuze gaven en giften noodzakelijk zijn voor alle religieuze organisaties, vinden ze ook het feit dat in Scientology de aanhangers moeten betalen voor de kosten van hun instructie als te commercieel en zakelijk, te direct een kwestie van betaling voor diensten om een religie te zijn. De economische regelingen van Scientology worden weergegeven als exploitatief en die beweging daarom als religie diskwalificeren. Degenen die dergelijke aanmerkingen hebben, realiseren zich echter niet dat in gevestigde kerken aan aanhangers dwingende financiële eisen worden gesteld, zoals de betaling voor een mis in de rooms-katholieke kerk, de ingestelde overeenkomsten van sommige protestantse geloofsovertuigingen, of de tienden die in het verleden door de belangrijkste kerken onttrokken werden en in veel christelijke sekten nog steeds gevraagd worden. Deze financiële heffingen lijken alleen maar anders omdat de betalingsprocedures ondersteund worden door vaak oude gewoonten of Bijbels mandaat. Criticasters van de economische regelingen van de Scientology Kerk negeren de fundamentele functionele gelijkheid van de economische procedures van traditionele religies simpelweg omdat de vorm afwijkt en op grond van de oudheid en heiligheid waarmee ze gewoonlijk worden omgeven.

Op de tweede plaats belooft Scientology therapeutisch voordeel, door individuen van de gevolgen van vroegere traumatische ervaringen te bevrijden. Conventionele voorschrijvers van psychiatrische middelen kunnen die belofte betwisten, zowel wat de theoretische aannames van hun beroep betreft en vooral de technieken die ze gebruiken. Er zijn dus twee groepen professionals, geestelijken en psychiaters, waarvan gesteld kan worden dat ze gevestigde belangen bij deze kwesties hebben, die de bezwaren tegen Scientology stimuleren, en ze hebben beiden een achterban van mede-professionals (leraren en artsen, bijvoorbeeld) en een nog veel groter lekenpubliek die ze kunnen beïnvloeden.

Op de derde plaats kunnen enkele van hen die zich met Scientology bezig gaan houden, besluiten om verder te trainen om gekwalificeerde Scientology auditors te worden, waarmee ze de conventionele carrièremogelijkheden verwerpen. Ouders, gezinsleden en vrienden die Scientology niet kennen, kunnen door een dergelijk besluit gealarmeerd raken. Als vervreemding van familie en vrienden het gevolg is van zo'n religieuze keuze, wat soms het geval is geweest, geeft dit weer ammunisie aan degenen die bezwaar hebben tegen deze nieuwe religie – die wordt in hun ogen “een sekte die families uiteendrijft”.

Ten vierde kan een algemener en vager aspect van de culturele gedragsregels van Scientology verdere bezwaren aanwakkeren. Het traditionele christendom heeft de wereld een brede ascetische houding nagelaten en heeft tot ver buiten zijn kerken of congregaties, aannames bevorderd over de wezenlijke kenmerken van ware religie, namelijk dat religie ernstig zou moeten zijn en een ascetische houding zou moeten bevorderen en gehouden aan de opoffering van de gemakken van deze wereld ter voorbereiding op de beloning na dit leven. Het heeft zich erop toegelegd om de mens te doordrenken met een bewustzijn van zijn aangeboren zondigheid en zijn onvermogen om door zijn eigen pogingen verlossing te bereiken. In plaats daarvan werd mensen opgelegd om zich alleen te verlaten op een reddende god. De Scientology Kerk beweert echter dat spirituele voordelen ook in het huidige leven gerealiseerd kunnen worden. Ze beweert dat alle mensen van nature goed zijn en doceert dat iedereen verantwoordelijkheid voor zijn eigen leven en daden moet nemen. Voor de kerken is een religie, die de aangeboren zondigheid van de mensheid verwerpt, al een belediging, maar die provocatie wordt niet kleiner door het feit dat de houding die Scientology omarmt, veel meer affiniteit heeft met de houding die in de seculiere westerse wereld aan het einde van de 20e eeuw geldt, namelijk een houding van toegevend hedonisme, waarbij het menselijke geluk benadrukt wordt en de mensen aangemoedigd worden hun volledige potentieel te realiseren. Zelfs veel niet-religieuze mensen, die een seculiere hedonistische houding ten opzichte van de wereld accepteren, zijn er niet klaar voor om als religie een doctrine te erkennen die de ernstige veroordeling van de hele mensheid als zondigen verwerpt, en, in welke geringe mate ze de traditionele christelijke positie ook accepteren, ze niettemin bezwaren hebben tegen een religie die daar in deze principiële zaken van afwijkt. Vandaar dat, omdat sommigen nog niet zover zijn dat ze van het traditionele wereldbeeld af kunnen stappen en anderen geloven dat, hoewel ze die houding zelf niet ondersteunen, het niettemin een zaak van religie is om dat wel te doen, heel verschillende delen van het algemene publiek erbij gehaald worden in de bezwaren tegen de nieuwe religie van Scientology.

VII. SOCIALE VERANDERING EN RELIGIEUZE REACTIES

Een algemeen kenmerk van gevestigde religies is dat ze hun oudheid benadrukken. Deze claim is nauw verbonden met de overtuiging dat er absolute waarheden bestaan, eeuwige waarheden, en het vage maar krachtige idee dat echte waarheid uit een of andere onbepaalde oertijd komt. Tegelijkertijd is er een wijdverbreid bewustzijn van de niet aflatende onherroepelijke verandering op veel gebieden in het sociale leven. Wanneer de economische en industriële orde zo'n snelle en waarneembare verandering ondergaat, wanneer de sociale structuur een

doorlopend proces van heraanpassing laat zien, wanneer belangrijke sociale instanties – de bestuursvorm, de wet, het onderwijs, recreatie en zelfs het gezin – allemaal zowel doorlopend onbewuste aanpassing en programma's van bewuste hervorming ervaren, zou het vreemd zijn als religieuze ideeën en organisaties geen gelijke veranderings- en vernieuwingsprocessen zouden doormaken. Dat doen ze ook, ondanks het extra van oudheid en traditie. De veronderstelling dat religie zou moeten zijn, zoals de liturgie het stelt “zoals ze in het begin was, nu is en voor altijd zal blijven” is echter zo ingebed, dat de functionarissen van andere sociale instituten maar moeilijk in het reine komen met het idee van nieuwe religies of de vernieuwende procedures die die religies propageren. Wetsdienaren werken met versleten definities, die ver in het verleden werden vastgelegd, zodat zelfs het legale begrip van wat religie zou kunnen zijn, verward en verouderd is. Politici die gevoelig zijn voor publieke onrust wanneer nieuwe religies om welke reden dan ook in de massamedia worden aangevallen, doen al snel een beroep op conventionele en gevestigde veronderstellingen over de aard van religie. Journalisten maken gebruik van deze zeer vage traditionele begrippen wanneer religieuze onderwerpen zo nu en dan tot kwesties van bredere politieke zorg kunnen worden gebracht. Ondanks pogingen om hun eigen religieuze optreden “up to date” te maken, staat de religieuze gemeenschap zelf in het algemeen wantrouwend tegenover alle vernieuwende bewegingen die buiten de kerken plaatsvinden. In een snel veranderende wereld, waarin alle sociale instanties voortdurend veranderen, wordt alleen aan religie een blijvende en theoretisch onveranderende rol, functie en vorm toegeschreven. Toch is het duidelijk dat behoorlijke aantallen mensen nieuwe patronen van religieuze praktijken en nieuwe concepten van religieuze waarheden zoeken en ook vinden, zich in nieuwe spirituele zoektochten begeven en aan nieuwe soorten religieuze organisaties deelnemen. Hoewel veel van de belangrijke bewakers van de publieke opinie en invloed nog steeds gericht zijn op het oude stereotype van religie, is het feit dat ze vooral bezwaren maken tegen nieuwe religieuze bewegingen omdat ze nieuw zijn, gelijk aan bezwaren tegen het hele proces van sociale en religieuze evolutie op zich.

BRYAN RONALD WILSON

2 augustus, 1995

Oxford, Engeland

OVER DE AUTEUR

Bryan Ronald Wilson is de Reader Emeritus in de Sociologie aan de Universiteit van Oxford. Van 1963 tot 1993 was hij ook een Fellow aan het All Souls College en in 1993 werd hij gekozen tot Emeritus Fellow.

Gedurende meer dan 40 jaar heeft hij onderzoek verricht naar religieuze minderheidsbewegingen in Groot-Brittannië en overzees (met name in de Verenigde Staten, Ghana, Kenia, België en Japan). Zijn werk bestond onder meer uit het lezen van de publicaties van deze bewegingen en waar mogelijk hun leden ontmoeten in hun vergaderingen, diensten en thuis. Het heeft ook blijvende aandacht aan, en kritische beoordeling van, de werken van andere geleerden omvat.

Hij heeft een B.Sc. (Econ) en een Ph.D. van de Universiteit van Londen en de M.A. van de Universiteit van Oxford. In 1984 erkende de Universiteit van Oxford de waarde van zijn gepubliceerde werk door hem een Doctor in de Literatuur toe te kennen. In 1992 kende de Katholieke Universiteit van Leuven, België, hem de graad van Doctor Honoris Causa toe. In 1994 werd hij tot Fellow van de British Academy verkozen.

Op verschillende tijden bekleedde hij de volgende extra banen:

Gemenebest Fonds Fellow (Harkness Foundation) aan de Universiteit van Californië, Berkeley, Verenigde Staten, 1957–8

Gastprofessor, Universiteit van Ghana, 1964

Fellow van de American Council of Learned Societies, aan de Universiteit van Californië, Berkeley, Verenigde Staten, 1966–7

Research Consultant voor de Sociologie van Religie bij de Universiteit van Padova, Italië, 1968–72

Gastfellow bij The Japan Society, 1975

Gastprofessor, Katholieke Universiteit van Leuven, België, 1976; 1982; 1986; 1993

Snider Gastprofessor, Universiteit van Toronto, Canada, 1978

Gastprofessor in the Sociologie van Religie, en Consultant voor Religieuze Studies bij de Mahidol University, Bangkok, Thailand, 1980–1

Scott Gastfellow, Ormond College, Universiteit van Melbourne, Australië, 1981

Gastprofessor, Universiteit van Queensland, Australië, 1986

Onderscheiden Gastprofessor, Universiteit van Californië, Santa Barbara, Californië, Verenigde Staten, 1987

Van 1971–5 was hij Voorzitter van de Conférence Internationale de Sociologie Religieuse (de wereldwijde organisatie voor de discipline); in 1991 werd hij gekozen tot Honorair Voorzitter van deze organisatie die toen de naam Société Internationale de Sociologie des Religions kreeg.

Raadslid van de Society for the Scientific Study of Religion (Verenigde Staten) 1977–9

Enkele jaren European Associate Editor, *Journal for the Scientific Study of Religion*

Gedurende zes jaar Joint Editor van de *Annual Review of the Social Science of Religion*.

Hij heeft uitgebreid gedoceerd over religieuze minderheidsbewegingen in Groot-Brittannië, Australië, België, Canada, Japan en de Verenigde Staten, en soms in Duitsland, Finland, Frankrijk, Nederland, Noorwegen en Zweden.

Hij is als getuige deskundige betreffende sekten opgeroepen door rechtbanken in Groot-Brittannië, Frankrijk, Griekenland, Nederland, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika en heeft voor schriftelijk bewijs gezorgd bij verklaringen voor rechtbanken in Australië en Frankrijk. Hij is ook opgeroepen om schriftelijk deskundigenadvies te geven voor de Parliamentary Home Affairs Committee of the House of Commons.

Hij heeft o.a. negen boeken gepubliceerd die geheel of gedeeltelijk aan religieuze minderheden gewijd waren:

Sects and Society: the Sociology of Three Religious Groups in Britain, Londen: Heinemann and Berkeley: University of California Press, 1961; herdrukt, Westport, Conn., United States; Greenwood Press, 1978

Patterns of Sectarianism (edited) Londen; Heinemann, 1967

Religious Sects, Londen: Weidenfeld en Nicholson; New York: McGraw Hill, 1970 (ook uitgegeven in vertalingen in Frans, Duits, Spaans, Zweeds en Japans)

Magic and the Millennium, Londen: Heinemann, en New York: Harper and Row, 1973

Contemporary Transformations of Religion, Londen: Oxford University Press, 1976 (ook uitgegeven als vertaling in het Italiaans en Japans)

The Social Impact of the New Religious Movements (edited) New York: Rose of Sharon Press, 1981

Religion in Sociological Perspective, Oxford: Clarendon Press, 1982 (ook uitgebracht als vertaling in het Italiaans; Japanse vertaling in voorbereiding)

The Social Dimensions of Sectarianism, Oxford: Clarendon Press, 1990

A Time to Chant: the Soka Gakkai Buddhists in Britain, [bij K. Dobbelaere] Oxford: Clarendon Press, 1994 (Japanse vertaling in voorbereiding)

Hij heeft ook bijgedragen aan meer dan 25 artikelen over religieuze minderheidsbewegingen, aan edited works en journals voor geleerden in Groot-Brittannië, de Verenigde Staten, Frankrijk, België, Nederland en Japan en aan de *Encyclopaedia Britannica*, de *Encyclopedia of Social Sciences* en de *Encyclopedia of Religion* en werkt thans aan een bijdrage voor de *Enciclopedia Italiana*.

